

PASIŪLYMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 1, 2, 3, 4, 7, 11, 15, 18
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 10(2) IR 15(1) STRAIPSNIAIS IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-P-4399

2020-05-14
Vilnius

Eil. Nr.	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys
	str.	str. d.	p.	
1.	3	1		Argumentai: Kaip teigiama ataskaitoje “Europos aplinkos būklė ir raidos perspektyvos 2020 m.”, Europa susiduria su beprecedenčiais aplinkos iššūkiais, kuriuos būtina neatidėliotinai spręsti. 2019 metų buveinių vertinimo duomenimis, Lietuvoje tik 8 procentai miškų buveinių buvo palankios būklės. Europos Komisija 2020 m. gegužės mėnesį paskelbė Biologinės įvairovės strategiją, skirtą šiai krizei spręsti. Komisija užsibrėžė tikslą, kad iki 2030 m. būtų apsaugota 30% sausumos teritorijų. Trečdalis šių teritorijų (iš viso 10% sausumos) turi būti griežtai saugoma. Nuo ūkinės veiklos turi būti apsaugotos visos Europos sengirės. Siekiant įgyvendinti šiuos ES tikslus, Lietuva neišvengiamai turės skirti didesnius miško plotus aplinkosauginiams tikslams. Šiais metais Lietuvoje prasidėjo diskusijos dėl rengiamos Miškų strategijos, kurioje turi būti išgrynintos miškų politikos kryptys po 2020 metų, siekiant sisteminių ilgalaikių pokyčių miškininkystėje. Kol vyksta diskusijos, reikalinga užtikrinti pakankamą didelės vertės miškų apsaugą iki bus suderinta ir patvirtinta Miškų strategija. Pagal paskirtį II grupės (specialios paskirties miškų) režimas yra skirtas saugoti ekosistemas. Tačiau IIA miško grupę galima nustatyti tik dalies draustinių ir priešeroziniuose miškuose. Kituose miškuose taip pat yra didelę gamtinę vertę turinčių teritorijų, tačiau Miškų įstatymas net ir saugomose teritorijose neleidžia joms suteikti IIA grupės ir taip užtikrinti ekosistemų apsaugą. Svarbu pabrėžti, kad tokia galimybė buvo iki 2015 m. rudens, kai pakeitus Miškų įstatymą ji buvo išbraukta. Dėl šio pakeitimo į draustinių teritorijas nepapuoiantys, bet II grupę turėję miškai dabar priskiriami III ar net IV grupei ir gamtinės vertybės gali būti sunaikintos. Pavyzdžiui, keičiant Telšių apskrities miškų tvarkymo schemą, dėl minėtos priežasties 508 ha Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo plane) išskirtų biologinės įvairovės apsaugai svarbių IIA grupės miškų, kurie nepateko į draustinius, buvo priskirti III miškų grupei (apsauginiams miškams) ar IV miškų grupei (ūkiniams miškams). Toks žalingas gamtinių vertybių apsaugai ūkininkavimo režimo keitimas rengiant miškų tvarkymo schemas vyksta ir kitų valstybinių parkų (nacionalinių ir regioninių) miškuose ir jį būtina sustabdyti. Taip pat siūloma IIA grupėje drausti ūkinius miško kirtimus, o medynams išsaugoti, formuoti ar atkurti naudoti tik specialiuosius biologinės įvairovės kirtimus. Palaikytinas Aplinkos ministerijos siūlymas ekosistemų apsaugos miškuose visai uždrausti atvejinius kirtimus. Tačiau taip pat turėtų būti draudžiami ir kiti ūkiniai kirtimai (ugdomieji, pagrindiniai atrankiniai ir sanitariniai), nes jie trikdo

			natūralią ekosistemos raidą bei naikina brandų mišką. Siūlome leisti tik specialiuosius biologinės įvairovės miško kirtimus ir sanitarinius kirtimus, kai neišvengiamai to reikia. Tiek valstybiniuose miškuose, tiek privačiuose miškuose iki šiol nebuvo pakankamo supratimo ir geranoriško intereso saugoti gamtinę prasme vertingus miškus. Linkstama įgyvendinti tik tai, kas būtina, nesilaikoma gamtai palankaus ūkininkavimo principų (pvz., pasiekę gamtinę brandą IIA grupės miškai iškertami atrankiniais kirtimais ar plynais sanitariniais kirtimais). Atsižvelgiant į tai būtina atsakingai parinkti ūkininkavimo režimus ir galimas kirtimų rūšis. Aplinkos ministerijos projekte numatoma daugiau kirtimų IIB grupės miškuose (rekreaciniuose, jie sudaro 2,6 procento visų Lietuvos miškų. Išbraukiamas atvejinių pagrindinių kirtimų apribojimas reiškia, kad atveriamą galimybę supaprastintiems atvejiniams kirtimams, kuriais techninę brandą pasiekęs miškas gali būti iškirstas per du kartus. IIB grupės miškų funkcinė paskirtis yra tenkinti visuomenės rekreacines, kultūrines ar edukacines reikmes, sudaryti sąlygas plėtoti poilsio, turizmo, sporto, reabilitacijos, mokymo ar kitą rekreacinę, kultūrinę, pažintinę veiklą gamtoje. Nenuostabu, kad į IIB grupės miškuose vykdomus kirtimus ypač jautriai reaguoja čia laiką leidžianti visuomenė. Atsižvelgiant į tai, kad ypač daug neigiamų emocijų ir didelį visuomenės nepasitenkinimą sukelia net ūkinės paskirties miškuose likusios plynos kirtavietės, gamtinės brandos nepasiekusiuose medynuose vykdomi supaprastinti atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai sukelia dar didesnę nepasitenkinimo bangą. O šios grupės medynuose vykdomi specialieji kraštovaizdžio miško kirtimai leistų ne tik formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką, bet ir sutaptų su visuomenės lūkesčiais. Tokiuose miškuose kirtimų apribojimai turėtų būti griežtinami, o ne jų atsisakoma. Pasiūlymas: Pakeisti Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Pakeisti 3 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. II grupė – specialios paskirties miškai. Joje skiriami: 1) A – ekosistemų apsaugos miškai. Kraštovaizdžio, telmologinių, pedologinių, botaninių, zoologinių, botaninių-zoologinių draustinių miškai ar jų dalys, priešeroziniai miškai, kiti saugomų teritorijų miškai ar jų dalys. Ūkininkavimo tikslas – išsaugoti, formuoti arba atkurti miško ekosistemas, gerinti saugomų vertybių būklę, formuoti įvairiaamžius medynus su jiems būdinga biologine įvairove. Šios miškų grupės medynuose draudžiami atvejiniai ir plynieji pagrindiniai miško kirtimai Šios miškų grupės medynuose draudžiami miško kirtimai, išskyrus specialiuosius miško kirtimus, sanitarinius miško kirtimus ekstremaliųjų įvykių, stichinių nelaimių padarinių likvidavimo ar masinio ligų ir (ar) kenkėjų išplitimo atvejais, kai reikalavimas sunaikinti kenksmingus organizmus nustatytas teisės aktuose; 2) B – rekreaciniai miškai. Tai yra miško parkai, miestų miškai, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai, rekreaciniai miško sklypai ir kiti poilsiui skirti miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką. Šios miškų grupės medynuose draudžiami plynieji pagrindiniai miško kirtimai. Kirtimus draudžiama vykdyti poilsio sezono metu, išskyrus stichinių arba biotinių veiksnių sudarytus medynus, išskyrus specialiuosius miško kirtimus, sanitarinius miško kirtimus ekstremaliųjų įvykių, stichinių nelaimių
--	--	--	---

				padarinių likvidavimo ar masinio ligų ir (ar) kenkėjų išplitimo atvejais, kai reikalavimas sunaikinti kenksmingus organizmus nustatytas teisės aktuose.“
2.	3			Argumentai: Biologinei įvairovei saugoti yra svarbu suformuoti kuo natūralesnių miškų masyvus, kuriuose nevykdoma jokia ūkinė veikla ir leidžiama miškui natūraliai vystytis. Pagal dabartinį reguliavimą tik I grupė numato tokį ūkinį režimą, todėl tikslinga suteikti galimybę ekologiniu požiūriu pačius vertingiausius masyvus priskirti šiai miškų grupei. Atkreiptinas dėmesys, kad tik pakeitus miškų grupę, žmonių lankymasis nebūtų draudžiamas - tuo šie miškai skirtųsi nuo rezervatų. Pasiūlymas: papildomai pakeisti ir Įstatymo projektu keičiamo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. I grupė – rezervatiniai miškai. Tai yra valstybinių gamtinių rezervatų, valstybinių parkų ir biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose esančių gamtinių rezervatų ir rezervatinių apyribių miškai, o taip pat ypatingą gamtinę vertę turinčių gamtinių ir kompleksinių draustinių bei biosferos poligonų miškai ar jų dalys. Ūkininkavimo tikslas – sudaryti sąlygas miškams natūraliai augti. Miško kirtimai, išskyrus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme ir rezervatų ar saugomų teritorijų individualiuose nuostatuose numatytus atvejus, draudžiami.“
3.	3			Argumentai: siūloma sugriežtinti plynųjų ir supaprastintų atvejinių kirtimų taikymą saugomų teritorijų III ir IV grupės miškuose. Tai svarbu, kol nėra susitarta dėl miškų politikos po 2020 metų ir nėra priimti naują politiką įgyvendinantys teisės aktų pakeitimai. Saugomose teritorijose miškai turėtų būti tvarkomi atsižvelgiant į gamtos (ekosistemų) ir kraštovaizdžio apsaugos principus, o ne į tradicinės ūkinės miškininkystės reikalavimus. Šiuo metu net 68,3% saugomų teritorijų miškų yra priskirti iš esmės ūkinės paskirties grupėms, t. y. III ir IV grupei. Plynieji kirtimai saugomose teritorijose susilaukė ypatingai neigiamo visuomenės požiūrio, tad jų draudimas neturėtų apsiriboti tik Nacionaliniais parkais, o apimti bent jau visus Valstybinius parkus (pvz., Labanoro giria). Taip pat svarbu užtikrinti, kad supaprastintais atvejinais kirtimais per trumpą laiką nebūtų iškertamas visas medynas, nes šie kirtimai leidžia iškirsti visus medžius per du kartus ir tai tolygu plynam kirtimui. Ilgainiui saugomose teritorijose neturėtų likti ūkinių IV grupės miškų, o III grupės miškuose turėtų būti leidžiami tik atrankiniai pagrindiniai kirtimai. Pasiūlymas: Pakeisti Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Pakeisti 3 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. III grupė – apsauginiai miškai. Tai yra genetinių, geologinių, geomorfologinių, hidrografinių, kultūrinių draustinių ar jų dalių, kultūrinių rezervatų miškai, atkuriamųjų ir genetinių sklypų, miško sėklinių medynų, laukų apsauginiai, apsaugos zonų miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti produktyvius medynus, galinčius atlikti dirvožemio, oro, vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas. Plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržės plotas negali būti didesnis kaip 3 hektarai. Plynieji pagrindiniai miško kirtimai draudžiami saugomų teritorijų miškuose nacionaliniuose parkuose, išskyrus pelkinių ir užmirkusių augaviečių medynus, išskyrus pelkinių ir

			užmirkusių augymviečių medynus. Atvejinių pagrindinių miško kirtimų biržės plotas valstybiniuose parkuose ir draustiniuose negali būti didesnis kaip 3 hektarai. Valstybiniuose parkuose ir draustiniuose draudžiami supaprastinti atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai.
4.	3	3	Argumentai: žr. pasiūlymo Nr. 3 argumentus. Pasiūlymas: Pakeisti Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „Pakeisti 3 straipsnio 5 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip: „1) A – normalaus kirtimo amžiaus ūkiniai miškai. Ūkininkavimo tikslas – laikantis aplinkosaugos reikalavimų formuoti produktyvius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną. Plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržės plotas negali būti didesnis kaip 8 hektarai. Nacionaliniuose Valstybiniuose parkuose ir draustiniuose plynieji pagrindiniai miško kirtimai ir supaprastinti atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai draudžiami, išskyrus pelkinių ir užmirkusių augaviečių medynus. Valstybiniuose parkuose atvejinių pagrindinių miško kirtimų biržės plotas negali būti didesnis kaip 6 hektarai.“
4.	3		Argumentai: žr. pasiūlymo Nr. 1 argumentus. Pasiūlymas: Papildyti Įstatymo projekto 3 straipsnį 4 dalimi ir ją išdėstyti taip: „4. Pakeisti 3 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip: „6. Draustinių ir kitų saugomų teritorijų miškų dalys, vadovaujantis specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, gali būti priskirtos skirtingoms miškų grupėms.“
5.	3		Argumentai: Miškų įstatymas ir Aplinkos ministerijos siūlomi jo pakeitimai nesudaro pakankamų teisinių prielaidų apsaugoti saugomų teritorijų miškuose esančias EB svarbos buveines bei saugomų rūšių radavietes bei augavietes. Saugomų teritorijų paskirtis – gamtos ir kultūrinių vertybių apsauga, todėl išlikę gamtiniu požiūriu vertingi miškai ar jų sklypai turi būti saugomi. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas Nr. XIII-2166 neužtikrina pakankamos EB svarbos buveinių ir saugomų rūšių apsaugos, nes ją reglamentuoja tik gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose (draudžiami pagrindiniai plynieji ir atvejiniai kirtimai) ir biosferos poligonuose (draudžiami pagrindiniai plynieji kirtimai). Tai reiškia, kad pagal šį įstatymą: - gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose EB svarbos natūralių buveinių struktūrą ir saugomų rūšių buveines gali sunaikinti netinkami pagrindiniai atrankiniai kirtimai, einamieji ugdymo kirtimai ar sanitariniai kirtimai; - biosferos poligonuose lieka galimybė EB svarbos natūralias buveines ir saugomų rūšių buveines atvejinais kirtimais iškirsti visiškai; - EB svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių, esančių kitų rūšių saugomose teritorijose ir už saugomų teritorijų ribų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas nesaugo visiškai. Pasiūlymas: Papildyti Įstatymo projekto 3 straipsnį 5 dalimi ir ją išdėstyti taip:

				„5. Papildyti 3 straipsnį 8 dalimi ir ją išdėstyti taip: „8. Miško kirtimai Saugomų teritorijų Europos bendrijos svarbos natūraliose miškų buveinėse bei Europos bendrijos svarbos rūšių buveinėse, į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą įrašytų rūšių radavietėse bei augavietėse turi būti projektuojami ir vykdomi atsižvelgiant į natūralių buveinių ir rūšių ekologinius poreikius ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo nuostatomis, Vyriausybės patvirtintais Bendraisiais buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais.“
6.	8			Argumentai: būtina užtikrinti, kad saugomose teritorijose, o ypač IIA grupės miškuose, būtų galimybė leisti ilgiau nei 3 metus trunkantį natūralų miško atžėlimą, reikalingą dėl biologinės įvairovės tikslų. Per greitas kirtaviečių ar dėl gamtinių priežasčių sunykusio miško apželdinimas panaikina arba labai sumažina šių buveinių naudą specializuotoms rūšims, mažina būsimos miško kartos mozaikiškumą ir ekologinę vertę. Tai svarbu kai kurioms paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms ir buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms. Pasiūlymas: Pakeisti Įstatymo projekto 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip, „15 straipsnis. Miško atkūrimas ir įveisimas, miško dauginamoji medžiaga 1. Lietuvos Respublikos teritorijos miškingumas turi būti didinamas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka veisiant mišką ne miško žemėje. Privačioje ne miško žemėje miškas veisiamas aplinkos ministro ir žemės ūkio ministro nustatyta tvarka. Kai miškas įveistas ne miško žemėje, šiam plotui taikomas Miškų įstatymas. 2. Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai mišką privalo atkurti, želdinius ir žėlinius saugoti bei prižiūrėti savo lėšomis. 3. Miškas atkuriamas ir veisiamas mišką želdinant arba jam želiant, laikantis aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų. Kirtavietėse ir želdintuose miško aikštėse miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per trejus metus po jų atsiradimo. Žuvę želdiniai ir žėliniai turi būti atkurti ne vėliau kaip per dvejus metus, atkurtini žuvę medynai – ne vėliau kaip per trejus metus nuo jų žuvimo fakto nustatymo. Miškas laikomas atkurtu ir įvestu tada, kai želdinių ir žėlinių kokybė atitinka aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus. Šie miško atkūrimo terminai nėra taikomi saugomose teritorijose tais atvejais, kai pagal šių teritorijų planavimo dokumentus ir gamtotvarkos planus yra numatytas tik savaiminis atžėlimas. 4. Atkūrus arba įveisus mišką, kol susiformuos jaunuolynas (iki septynerių metų), miško želdiniai ir žėliniai turi būti prižiūrimi ir saugomi pagal aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus. 5. Per penkerius metus neatkurtų privačių miškų atkūrimą miško savininkų lėšomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja Valstybinė miškų tarnyba. 6. Miško valdytojams, savininkams ir naudotojams leidimas pagrindiniams miško kirtimams neišduodamas, jei jų valdoje per šio straipsnio 3 dalyje nustatytus terminus neatkurtas iškirstasis miškas. 7. Miško dauginamoji medžiaga auginama, laikoma ir prekyba ja vykdoma laikantis aplinkos ministro tvirtinamų Miško dauginamosios

			medžiagos nuostatų reikalavimų. Lietuvos Respublikos teritorijoje draudžiama prekiauti ir želdinti mišką miško dauginamąja medžiaga, kurios kilmė ir kokybė neatitinka šių nuostatų reikalavimų, išskyrus šio straipsnio 11 dalyje numatytą išimtį, kai išduotas Leidimas naudoti miško dauginamąją medžiagą (toliau – Leidimas). 8. Leidimas išduodamas fiziniams ar juridiniams asmenims, įskaitant užsienio valstybių juridinius asmenis ir kitas organizacijas, ar jų padalinius, želdinantiems mišką, miško dauginamosios medžiagos tiekėjams, prekiaujantiems miško dauginamąja medžiaga, jeigu ji neatitinka medžių rūšių kilmės rajonų ar jų perkėlimo reikalavimų, nustatytų Miško dauginamosios medžiagos nuostatuose. 9. Leidime nurodomas atitinkamos medžių rūšies ir kilmės miško dauginamosios medžiagos kiekis, ir kilmės rajonai, kuriuose ja leidžiama želdinti mišką. Leidimą išduoda ir sprendimą dėl jo galiojimo panaikinimo priima Valstybinė miškų tarnyba Miško dauginamosios medžiagos nuostatų nustatyta tvarka. Jeigu miško dauginamoji medžiaga įvežama iš kitos Europos Sąjungos šalies, kartu su prašymu reikia pateikti dokumento, patvirtinančio miško dauginamosios medžiagos kilmę, patvirtintą kopiją; jei įvežamos sėklos, papildomai reikia pateikti jų kokybę patvirtinančio dokumento patvirtintą kopiją. 10. Leidimas išduodamas arba sprendimas jį neišduoti priimamas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo Valstybinėje miškų tarnyboje dienos. Jeigu Leidimui išduoti reikia papildomų dokumentų ir informacijos, Valstybinė miškų tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo praneša jį pateikusiam asmeniui apie būtinybę pateikti trūkstamus dokumentus ir informaciją. Terminas išduoti Leidimą arba priimti sprendimą jo neišduoti skaičiuojamas nuo visų tinkamai įformintų dokumentų ir informacijos pateikimo Valstybinei miškų tarnybai dienos. Sprendimas neišduoti Leidimo priimamas ir prašymą pateikęs asmuo apie tai informuojamas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka. Jeigu Leidimas neišduodamas per nustatytą terminą ir asmuo neinformuojamas apie sprendimą jo neišduoti, laikoma, kad Leidimas išduotas. Pasikeitus juridinio asmens pavadinimui, Leidimas pakeičiamas per 5 darbo dienas nuo informacijos gavimo Valstybinėje miškų tarnyboje dienos. 11. Leidimas išduodamas, jeigu miško dauginamoji medžiaga atitinka abi šioje dalyje nurodytas sąlygas: 1) jos kilmė ir kokybė atitinka Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimus; 2) moksliniais arba selekciniais tyrimais įrodyta, jog ji yra prisitaikiusi prie medžių rūšies kilmės rajono, kuriame būtų želdinama, ekologinių sąlygų, atsižvelgiant į aukštį virš jūros lygio. 12. Leidimas galioja ne ilgiau kaip vienerius metus, atsižvelgiant į miško dauginamosios medžiagos naudojimo miškui želdinti galimybes – amžių ir kokybės reikalavimus, nustatytus Miško dauginamosios medžiagos nuostatuose. Leidimas panaikinamas, jeigu nustatoma, kad jam gauti asmuo pateikė suklaidotus dokumentus arba jų kopijas, arba melagingus duomenis.“
--	--	--	---

Teikia

Seimo nariai:

Tomas Tomilinas
Virginija Vingrienė
Arvydas Nekrošius